

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ СТОРОНИ

*Чирак Ірина Миколаївна,
аспірант кафедри
економічної теорії
Тернопільського національного
економічного університету*

*Козюк Віктор Валерійович,
д.е.н., професор
Тернопільського національного
економічного університету
e-mail: chyрак_irina@mail.ru*

Глобалізаційні процеси, які впродовж останнього десятиліття швидкими темпами охопили практично усю світову економіку, зумовили значні її зміни у всіх сферах, в тому числі і у фінансовій. Спостерігається значне збільшення міжнародних потоків капіталу, фінансових інновацій, збільшується взаємозалежність грошових та фінансових ринків, підвищується роль міжнародних фінансових організацій у розв'язанні світогосподарських економічних проблем, зміцнюються позиції світових валют в обслуговуванні міжнародної торгівлі, посилюється взаємозалежність національних грошових систем та стратегій монетарної політики центральних банків.

Всеохоплюючі глобалізаційні процеси зачепили й Україну, тому дослідження теоретичних засад та особливостей практичного прояву фінансової глобалізації набуває особливої гостроти та актуальності. Аналізу сутності глобалізації, її причин та наслідків присвячено праці таких відомих зарубіжних вчених, як Ж. Гера, Дж. Гелбрейта, Дж. Маршала, Дж. Сакса, Дж. Сороса, Дж. Стігліца, В. Ханкеля, С. Хантінгтона та інших. Серед українських науковців, які здійснюють дослідження сутності економічної та фінансової глобалізації, її закономірностей та рушійних сил, а також взаємовпливу глобалізації на економічні кризи, можна відзначити Л. Антонюка, В. Будкіна, А. Гальчинського, В. Гейця, Г. Ділігенського, Д. Лукяненка, З. Луцишину, Ю. Пахомова, А. Чухна та інших.

Фінансова глобалізація вважається досить суперечливим, неоднорідним процесом, що має далеко неоднаковий вплив на країни з різним рівнем соціально-економічного розвитку. Серед науковців існують різні думки з приводу наслідків процесів глобалізації, насамперед для економіки України. Вони вважають, що глобалізація може призводити як до позитивних, так і до негативних результатів.

Проведені дослідження дають змогу виокремити характерні позитивні наслідки фінансової глобалізації:

- інтеграція у світовий фінансовий ринок підвищує ефективність національних фінансових ринків;
- під впливом міжнародної конкуренції знижується інфляційний тиск, а також вартість товарів та послуг, що сприяє здешевленню ресурсів в умовах глобалізації;
- дисциплінується вплив руху іноземного капіталу на грошову владу [1, с. 8];
- висока мобільність капіталу, його значні обсяги, вигідна ціна й висока ліквідність;
- багатофункціональність фінансових ринків, тобто можливість реалізації операцій з різними видами активів (валюта, капітал, цінні папери) та надання різних видів фінансових послуг;
- комп'ютеризація та інформатизація, що дозволяє об'єднувати користувачів різних країн в єдину систему, спрощує процедури здійснення фінансових операцій;
- високі світові стандарти, професіоналізм в управлінні фінансовими потоками, що змушує учасників глобального ринку відповідати вимогам якості банківських послуг, технологій та рівня кваліфікації персоналу.

Однак, поряд із ефективним впливом на фінансові процеси, глобалізація несе за собою ряд загроз, ризиків, які можуть згубно вплинути на грошово-кредитну політику країни. До основних негативних наслідків глобалізаційних процесів можна віднести:

- загрозу виникнення та швидкого поширення фінансових криз із однієї економіки в іншу. З огляду на дію “ефекту зараження” (“contagion effect”), жодна країна не може почуватись у безпеці;
- зростання нестабільності національних фінансових ринків, які в результаті лібералізації стають більш чутливими до кризових явищ;
- вплив зовнішніх факторів на здійснення національної грошово-кредитної політики, які часто не відповідають національному характеру регулювання;

➤ у разі економічних негараздів висока мобільність капіталу стає загрозою, адже фінансові ресурси можуть безперешкодно мігрувати, завдаючи фінансовому ринку значних збитків своїм впливом;

➤ стихійний рух спекулятивного капіталу, певна відособленість фінансового капіталу від реальної економіки;

➤ деякі учасники, зокрема країни, що розвиваються, мають обмежений доступ до ресурсів на світовому фінансовому ринку, що змушує їх брати позики у міжнародних фінансових організаціях і платити міжнародним банкам дорожче порівняно з аналогічними позичальниками з промислово розвинених країн;

➤ блага фінансової глобалізації, отримані в результаті зниження і ліквідації бар'єрів між національними фінансовими ринками, розподіляються нерівномірно. Так, будучи лідерами у процесах фінансової глобалізації, розвинені країни отримують більші вигоди порівняно із країнами, що розвиваються;

➤ недоцільність та неможливість впровадження уніфікованих заходів щодо подолання нестабільності та кризових явищ для країн з різним рівнем розвитку. Як підкреслювали учасники засідання круглого столу “Реалії економічної кризи: чи є підстави для оптимізму?”, усілякі “універсальні рецепти” міжнародних організацій, здебільшого в суто монетарній сфері, часто-густо не здатні враховувати специфіку і можуть зумовити не економічне зростання, а навпаки – консервацію відсталості [2].

Отже, незважаючи на те, що фінансова глобалізація стала невід'ємним процесом ведення бізнесу на світових фінансових ринках, питання про ступінь її привабливості досить неоднозначне. Можна по-різному оцінити вплив глобалізаційних процесів на взаємовідносини України із міжнародними фінансовими організаціями: з однієї сторони, відбувається переосмислення суті та цілей діяльності фінансових інститутів, а з іншої – на жаль, українська економіка є і досі доволі слабкою і не має достатніх передумов до інтеграції у світовий економічний простір.

Проте, на нашу думку, не варто недооцінювати можливості, які відкривають глобалізаційні процеси перед Україною. Для виходу із затяжного кризового періоду та стабілізації економіки нашої держави необхідна реалізація стратегії конкурентоспроможності, застосування інноваційного типу розвитку, який ґрунтується на використанні досягнень як вітчизняної науки та практики, так і передових країн, для чого саме глобалізація відкриває нові можливості.

Література

1. Prasad E., Rogoff K., Wei S.-J., Kose M.A. Effects of Financial Globalization on Developing Countries: Some Empirical Evidence. "IMF" March 17, 2003, p. 8.

2. Круглий стіл "Реалії економічної кризи: чи є підстави для оптимізму?" Національного інституту стратегічних досліджень України. 16 червня 2009 року. – [Електронний ресурс]: <http://www.niss.gov.ua/table/1606200//index.html>.